

DRAMATICKÁ VÝCHOVA

Zuzana Hájková

Charakteristika

- Jeden z pěti oborů estetické výchovy a výchovy uměním (vedle výchovy literární, výtvarné, hudební a pohybové/taneční)
- Pedagogická disciplína
- Využívá divadla a umění
- Pracuje s prožíváním, jednáním a vztahy
- Především rozvíjí spolupráci, kolektivní tvorbu a obrazotvornost (představivost a fantazie)
- Učení především přímým prožitkem a vlastní zkušeností v jednání
- Hledání řešení nastoleného problému/situace nejen intelektem, ale i se zapojením těla a emocí

Cíle dramatické výchovy

Učení se umění, uměním a o umění

- **Učení se umění**
 - *psychosomatické dovednosti* (slovní a mimoslovní komunikace, kultivovaný hlasový a tělesný projev jako prostředky sdělování poznatků o světě, o sobě, o druhých a jako prostředky vytváření jevištní postavy)
 - *herní dovednosti* (schopnost přijímat fiktivní situace a fiktivní prostor a v nich dramaticky jednat)
 - *sociálně komunikační dovednosti* (komunikace, kooperace, reflexe a sebereflexe)

Cíle dramatické výchovy

- **Učit uměním**
 - Přesahy do každodenního života
 - Rozvoj a kultivace oblasti komunikace slovní i mimoslovní, a to jak v rovině sdělování, tak i v rovině naslouchání
 - Vede žáky k citlivějšímu vnímání a porozumění lidem kolem sebe, jejich chování a prožívání a současně k srozumitelnějšímu sdělování vlastních prožitků prostřednictvím svého chování
 - Jednání v herních situacích rozšiřuje schopnost zažívat, experimentovat, hledat neobvyklá řešení vznikajících situací a v běžném životě nacházet vhodný způsob chování a řešení vznikajících problémů a konfliktů
 - Přijetí role v herní situaci a vytváření jevištní postavy v procesu inscenační tvorby rozvíjí schopnost empatie, vcítění se do druhého a porozumění jeho chování

Cíle dramatické výchovy

- **Učit o umění**
 - Význam dramatického umění v životě současného člověka nesmírně narůstá, a to díky médiím, přesto se o něm žáci ve školách dozvídají naprosté minimum
 - Smyslem dramatické výchovy je ukázat žákům nezastupitelnost tohoto živého setkávání a vychovávat z nich poučené divadelní diváky
 - O dramatickému umění se žáci v dramatické výchově učí na "vlastní kůži", při pokusech o inscenační tvorbu
 - Ve vyšších ročnících se seznamují, v návaznosti na praktickou činnost, se základy teorie a historie divadla a dramatického umění vůbec. Učí se je chápat jako obraz určité doby, lidí v ní, jejich postojů, názorů i morálky

Základní rozdělení dramatické výchovy

- Školní dramatická výchova
Samostatný předmět
Dramaticko-výchovné metody uplatňované ve výuce jiných předmětů, při práci s předškolními dětmi, ve speciální pedagogice nebo v sociálních službách...
- Divadelní práce s dětmi a mládeží
Dětské divadlo, loutkové divadlo a kolektivní i sólový přednes

Školní dramatická výchova

- Důležitá jako protiklad k jednostrannému rozumovému a intelektuálnímu učení
- Dává možnost vyjádření pocitů, popř. ventilaci emocí v daných situacích a hraných rolích
- Má několik podob:
 - Samostatný předmět s možností jevištního provedení
 - Dramaticko-výchovné aktivity (jsou určeny pouze účastníkům)
 - Dramaticko-výchovné metody aplikované v jiných předmětech

Přínos dramatické výchovy ve škole

- Seznámení se s podstatou a zákonitostmi dramatické tvorby
- Orientace v uměleckých odvětvích a znalost historických etap vývoje divadla
- Porozumění zásadám mezilidské komunikace a jejích prostředků
- Práce ve skupině a aktivní účast na tvorbě
- Utváření vlastních postojů prostřednictvím dramatické hry
- Diskuse (v roli i mimo ni), rozvoj schopností argumentace a obhájení svých názorů
- Práce s různými typy textů a jejich aktivní interpretace
- Třídění a shromažďování informací z více úhlů pohledu
- Cíleně volenými postupy divadelního umění a inscenací mezilidských konfliktů vede žáky k experimentaci s jejich různými řešeními

Vše probíhá prostřednictvím tvůrčího procesu, který vede žáky k tomu, aby byli aktivními a tvořivými lidmi a zároveň kultivovanými a vnímavými diváky.

Česká škola a dramatická výchova

- Moderní škola by měla dětem zprostředkovat kontakt se všemi podstatnými obory lidské činnosti, nevyjímaje žádnou oblast z umění
- Zastoupení dramatické výchovy oproti jiným odvětvím kultury je nedostatečné
- V českých školách se objevuje minimálně a nebo ve velmi redukované podobě
- O rozšíření se snaží RVP, který školám nabízí možnost realizovat oblast kultury a umění v plné šíři

Dramatická výchova v RVP

- Koncepte dramatické výchovy pro RVP pro základní vzdělávání je rozdělen na tři části:
 - Základní předpoklady dramatického jednání
 - Proces dramatické a inscenační tvorby
 - Recepce a reflexe dramatického umění
- Jde o rozdělení, které slouží jako základní orientace pro učitele a souvisí s charakterem použitých metod práce.

Dramatická výchova v RVP

- Základní předpoklady dramatického jednání

Rozvoj základních dovedností pro dramatickou tvorbu:

- psychosomatické schopnosti
- herní dovednosti
- sociálně komunikační dovednosti

- Proces dramatické a inscenační tvorby

- Dramatický proces – jde o vstupování do herních situací a jednání v nich.

Smyslem není vytvoření jevištního tvaru, ale právě nabývání nové zkušenosti a rozšiřování vlastního poznání při jednání v danou chvíli.

- Proces inscenační tvorby – je od počátku směřován k divákům. Vzniká při něm pevný jevištní útvar, který může být opakován, a který je určen ke komunikaci s diváky. Vnitřně se člení na tři etapy (tvorba inscenačního tvaru, tvorba postavy, komunikace s diváky).

- Recepce a reflexe dramatického umění

Seznámení s dramatickým uměním, teorií, historií (návštěvy divadelních představení)

- Dnešní doba vyžaduje, aby byl člověk schopný vystupovat, uměl se prezentovat neboli „prodat“
- Většina učitelů se domnívá, že dramatická tvorba je odrecitovat básničku nebo zahrát divadlo
- To jsou však jen prostředky k rozvoji osobnosti, schopností komunikace, sebepoznání a v neposlední řadě i k získání vlastních názorů a postojů
- Je proto důležité dramatickou výchovu jako takovou více prosazovat

"Dramatická výchova je učení zkušeností, tj. jednáním, osobním, nezprostředkovaným poznáváním sociálních vztahů a dějů, přesahujících aktuální reálnou praxi zúčastněného jedince. Je založena na prozkoumávání, poznávání a chápání mezilidských vztahů, situací a vnitřního života lidí současnosti i minulosti, reálných i fantazií vytvořených. Toto prozkoumávání a poznávání se děje ve fiktivní situaci prostřednictvím hry v roli, dramatického jednání v situaci. Je to proces, který může, ale nemusí vyústit v produkt (představení). Cíle dramatické výchovy jsou pedagogické, prostředky dramatické."

Zdroje

- <http://www.drama.cz/>
- <http://www.damu.cz/katedry-a-kabinety/katedra-vychovne-dramatiky/dramaticka-vychova-a-ramcove-vzdelavaci-programy>
- <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/325/dramaticka-vychova-v-ramcovem-vzdelavacim-programu-pro-zakladni-vzdelavani.html>
- <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/407/podil-dramaticke-vychovy-na-utvareni-a-rozvijeni-klicovych-kompetenci.html>
- <http://rvp.cz/filtr-ZVJB-DC-1>
- http://pdf.uhk.cz/uppe/dalsi_cinnost/dramaticka.htm

Děkuji za pozornost

Teď se předvedete vy ... 😊

Dramatické aktivity

- Pohyb po prostoru – uvolnění, každý sám, orientace v prostoru, snaha rovnoměrně zaplnit celou plochu.
Modifikace – chůze jako dáma, dítě, starý člověk, trhan...
- Autíčka – střídání čtyř rychlostí pohybu vpřed (i vzad). Pro děti rozdělení na auta – př. traktor, trabant, fabie, formule...
- Každodenní činnosti – vstávání, čištění zubů, oblékání...
- Loutky – ve dvojici je jeden žák loutka a druhý loutkař, který loutku pomocí dotyku ruky vede, poté výměna rolí.
- Prostředí – scénky ve skupinách 4-5 žáků; studenti mají pantomimou předvést místo pomocí situace, která se tam většinou odehrává (park, divadlo, tramvaj...).
- ANO/NE – scénky ve dvojicích; žáci předvádí pantomimou typickou situaci použití těchto slov (jen je mohou vyslovit).
- Sousoší – první žák podle zadání udělá sochu (cyklista, strom, stařenka) a ostatní se dle uvážení a vlastní fantazie přidávají, utváří další sochy, poté rozebrání sousoší.